

Warszawa, 18 października 2002 r.

Opinia prawna
w sprawie skargi konstytucyjnej p. J. B.,
skierowanej do Trybunału Konstytucyjnego (sygn. akt SK.33/02)

Stosownie do zlecenia z dnia 9 września 2002 r. uprzejmie przedstawiam następującą opinię w sprawie skargi konstytucyjnej p. J. B. z dnia 28 sierpnia 2002 r., zawierającej wnioski o stwierdzenie niezgodności z Konstytucją art. 401¹ § 1 Kodeksu postępowania cywilnego.

Zdaniem Skarżącego, kwestionowany przepis jest niezgodny z art. 31 ust. 3, art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2 i art. 79 ust. 1 Konstytucji. Skarżący formułuje pod adresem art. 401¹ Kpc zarzut niekonstytucyjności przy założeniu, że przepis ten jest „rozumiany jako wyłączający dopuszczalność wznowienia postępowania, jeżeli Trybunał Konstytucyjny wyrokiem interpretacyjnym wyeliminował ten spośród możliwych wariantów interpretacyjnych kontrolowanego przepisu, który jest niezgodny z Konstytucją”.

1. Skarga konstytucyjna p. J. B. pozostaje w związku z postanowieniem Naczelnego Sądu Administracyjnego – O.Z. we Wrocławiu z dnia 24 kwietnia 2002 r., odrzucającym skargę o wznowienie postępowania w sprawie II SA/Wr/981/99 na podstawie art. 401¹ § 1 Kpc. Jak wiadomo, zakwestionowany przepis stanowi, że „Można żądać wznowienia postępowania również w przypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, umową międzynarodową lub ustawą, na podstawie którego został wydany wyrok”. W orzeczeniu, na które powołuje się Skarżący, Trybunał orzekł, że artykuł 23 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz. U. nr 65, poz. 385 z późn. zm.), **„rozumiany jako upoważniający do wprowadzenia – dla zapewnienia dostępu do nauki, obok podstawowych w publicznej szkole wyższej studiów bezpłatnych – opłat za studia w zakresie i w wysokości, w jakich niezbędny koszt tych studiów nie znajduje pokrycia w środkach publicznych, jest zgodny**

z art. 32 ust. 1, art. 70 ust. 1 i 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz nie jest niezgodny z art. 31 ust. 3 Konstytucji.” Skarżący utrzymuje, że orzeczenie to, zawierające element wykładni przepisu ustawy, eliminuje jednocześnie „ten spośród możliwych wariantów interpretacyjnych kontrolowanego przepisu, który jest niezgodny z Konstytucją. Tymczasem art. 401¹ § 1 Kpc nie dopuszcza wznowienia postępowania na podstawie orzeczeń „interpretacyjnych” Trybunału Konstytucyjnego, uznających hipotetyczne warianty wykładni danego przepisu za sprzeczne (niezgodne) z ustawą zasadniczą.

2. Zarzut niekonstytucyjności art. 401¹ § 1 Kodeksu postępowania cywilnego jest bezzasadny. Pogląd swój uzasadniam w sposób następujący:

- 1) artykuł 401¹ § 1 Kpc uprawnia do żądania wznowienia postępowania w sprawie, w której prawomocne orzeczenie sądu zostało wydane na podstawie przepisu prawa uznanego przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny m. innymi z Konstytucją. W konkretnych przypadkach rozstrzygnięcie Trybunału, dotyczące zgodności bądź niezgodności przepisu z ustawą zasadniczą, zawarte jest w sentencji orzeczenia. Ewentualne zaś rozważania składu orzekającego TK na temat wykładni (interpretacji) kontrolowanego przepisu, są prezentowane w uzasadnieniu orzeczenia. **Otóż rozważania te i wynikające z nich konkluzje nie upoważniają nikogo do rozszerzania treści rozstrzygnięcia;**
- 2) opiniowana skarga oparta jest o wadliwą przesłankę, że wyrokiem z dnia 8 listopada 2000 r. SK.18/99 Trybunał wyeliminował ten „wariant interpretacyjny” kontrolowanego przepisu, który jest niezgodny z Konstytucją (s. 2, ust. 2 skargi). Powyższe twierdzenie Skarżącego stanowi właśnie próbę rozszerzenia treści decyzji Trybunału Konstytucyjnego, wbrew sentencji orzeczenia w danej sprawie. **Organ ten przyjął bowiem za podstawę rozstrzygnięcia tylko tę interpretację art. 23 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym, która została przytoczona w pkt 1 sentencji.** Oznacza to, że wszelkie inne „warianty interpretacyjne” stanowiły jedynie przedmiot rozważań poprzedzających ostateczne wnioski co do treści rozstrzygnięcia;

- 3) tak zwane orzeczenia interpretacyjne Trybunału Konstytucyjnego świadczą o występujących niekiedy trudnościach w orzekaniu o zgodności bądź niezgodności przepisów prawa z Konstytucją. **W każdym jednak wypadku rozważania na temat wykładni kontrolowanego przepisu prowadzą do konkluzji, w której Trybunał opowiada się za przyjęciem tylko jednej spośród możliwych interpretacji przepisu.** Stanowi ona podstawę rozstrzygnięcia tego organu;
- 4) powoływanie się Skarżącego na „warianty interpretacyjne” przepisu „odrzucone” przez Trybunał jako na podstawę wznowienia postępowania, która powinna być uwzględniona w art. 401¹ § 1. Kpc pozostaje w sprzeczności z zasadami logiki. **Żadne bowiem orzeczenie tego organu nie zawiera i nie może zawierać sentencji stwierdzającej, że dany przepis prawa jest zgodny i zarazem niezgodny z określonym przepisem Konstytucji, umowy międzynarodowej lub ustawy.**

Kwestionowany przez Skarżącego art. 401¹ § 1 Kpc nie upoważnia więc do żądania wznowienia postępowania tylko na tej podstawie, że Trybunał Konstytucyjny rozważał, w uzasadnieniu orzeczenia, różne warianty wykładni zaskarżonego przepisu ustawy o szkolnictwie wyższym i w konsekwencji dokonał wyboru jednego z tych wariantów jako podstawy rozstrzygnięcia. **Przepis ten nikogo nie pozbawia konstytucyjnego prawa do sądu (art. 45 ust. 1 ustawy zasadniczej) ani nie ogranicza tego prawa.** Każdy bowiem przepis prawa, uznany orzeczeniem Trybunału za niezgodny z Konstytucją, umową międzynarodową lub ustawą, na podstawie którego wydane zostało prawomocne orzeczenie sądowe, stanowi przesłankę uprawnienia do żądania wznowienia postępowania. **Zarzut niekonstytucyjności art. 401¹ § 1 Kpc, uzasadniany brakiem w nim podstaw prawnych do żądania wznowienia postępowania w przypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny „odrzucił” rozważaną w uzasadnieniu do orzeczenia wykładnię kontrolowanego przepisu jako niezgodną z Konstytucją, nie mieści się w kanonach poprawnego wnioskowania.**

Sporządził: Witold Pawełko